

Lewa flanka Włodzimiersko-Wołyńskiego Rejonu Umocnionego

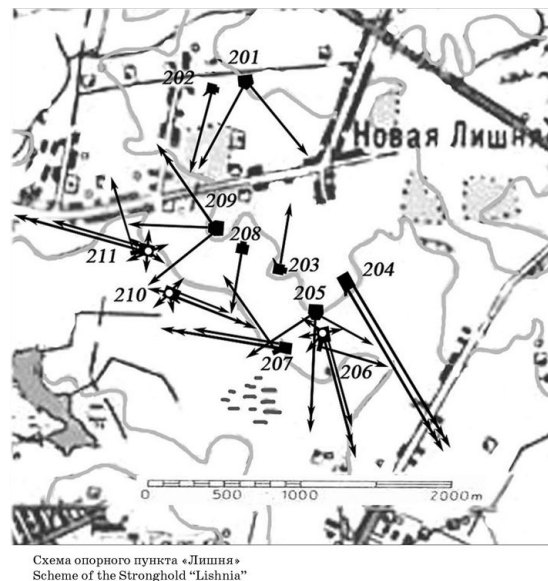
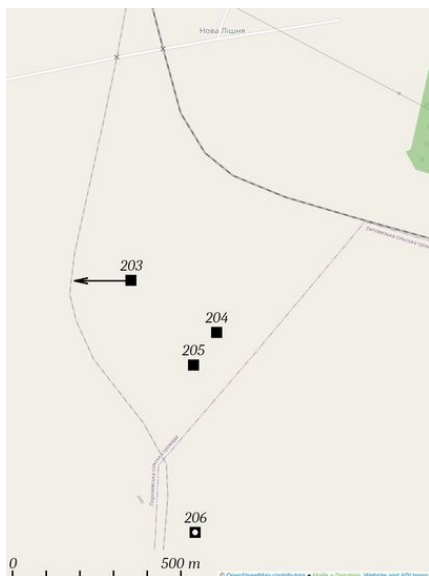
Łukasz Drzensła

Umocnienia popularnie nazywane "Linia Mołotowa" budowane przez ZSRR w latach 1940-1941 w rzeczywistości nosiły dużo mniej medialną nazwę "Rejony Umocnione Nowej Zachodniej Granicy Państwowej". Właściwa nazwa jest także bardziej opisowa, ponieważ oddaje charakter tych umocnień. W sensie taktycznym nie tworzyły one linii, trudno nawet mówić, że stanowiły jedną całość. Było wręcz przeciwnie, jako że można wyróżnić trzy odrębne systemy obronne: na granicy z Finlandią, Niemcami oraz Węgrami i Rumunią. Terminem "Linia Mołotowa" zwykło się jednak nazywać jedynie część wzdłuż granicy z Niemcami, na którą składało się 13 Rejonów Umocnionych: 46 Telszewski, 42 Szawelski, 44 Kowieński, 48 Olicki, 68 Grodzieński, 66 Osowiecki, 64 Zambrowski, 62 Brzeski, 09 Kowelski, 02 Włodzimiersko-Wołyński, 04 Strumiłowski, 06 Rawsko-Ruski, 08 Przemyski Rejon Umocniony. Jednym z mniej znanych, aczkolwiek zinwentaryzowany, jest 02 Włodzimiersko-Wołyński Rejon Umocniony. Niedawno zespół badawczy bloga "fortyfikator" wsparty przez GRH "Szefostwo Fortyfikacji" przeprowadził weryfikację terenową dostępnych źródeł zwiedzając umocnienia lewej flanki punktu oporu "Lisznia" (tu i dalej określenia i numeracja zaczerpnięte z В.Ющенко, А. Л. Крещанов (2008). "Владимир-Волынский укрепленный район" w: Крепость Россия. Вып. 3).

Fot. 01. Widok na umocnienia punktu oporu "Lisznia". Kępy krzaków to schrony, od lewej: 203, 204 i 205.

Zlokalizowany między wsiami Stara i Nowa Lisznia, 4-5 km od ówczesnej granicy, P.O. "Lisznia" stał się efektywnie skrajną lewą flanką WWRU – planowanych umocnień ciągnących się dalej na południowy wschód nie wybudowano. Teren jest równiną z niewielkimi wzniesieniami o łagodnych zboczach. Podobnie jak w przypadku całości "Linii Mołotowa", również P.O. "Lisznia" nie został ukończony – działania wojenne przerwały budowę. Wybudowano tam łącznie 11 schronów. Trzon obrony stanowiły cztery obiekty do ognia bocznego ckm i armat ppanc (OPPK): 206, 207, 210 oraz 211. 211 miał za zadanie obronę Starej Liszni oraz drogi z Osmilowicz. Schron był wspierany przez obiekty 209, 207 i 210, które mogły kryć go ogniem od tyłu i boku. Południowo-wschodniej flanki bronił schron 206. Międzypola wypełniał ogień ze strzelnic schronów 205, 208 oraz 209. Ogień artylerii zapewniał schron 204 strzelając w kierunku południowo-wschodnim.

Mapa. 01. Mapa umocnień, które podczas prowadzenia badań terenowych odwiedził nasz zespół. Naniesiono poprawiony kierunek ognia schronu 203.

Mapa. 02. Fortyfikacje P.O. "Lisznia". Za. В.Ющенко, А. Л. Крещанов (2008). "Владимир-Волынский укрепленный район" в: Крепость Россия. Вып. 3

Fot. 02. Izba bojowa schronu 205.

Fot. 03. Ruina schronu 204.

Fot. 04. Uszkodzony ostrzałem oraz wybuchem pancierz DOT-4 schronu 205.

Fot. 05. Widok ze stropu schronu 205 w kierunku czołowym.

W ramach badań terenowych nasz zespół zwiedził schrony lewej flanki: 203, 204, 205 oraz 206. 203 to uproszczony, jednoizbowy obiekt do ognia bocznego. Pancierz strzelnicy nie został osadzony. W wyniku badań skorygowano publikowany w literaturze kierunek ognia w schemacie obrony punktu oporu. W rzeczywistości był on na zachód, nie na północ. Obiekt 204 to schron artyleryjski (APK). Obecnie jest silnie wysadzony. Schron 205 to obiekt do ognia czołowego dla ckm i armaty ppanc (OPDOT). Jest stosunkowo dobrze zachowany, posiada dwa z trzech pancerzy strzelnic. Nosi ślady ostrzału między innymi właśnie na jednym z pancerzy (DOT-4). Najciekawszym schronem był jednak obiekt 206. Jak wspomniano wyżej, jest to dzieło do ognia bocznego ckm i armat ppanc. Do tego posiadał polską kopułę pancerną. W radzieckich umocnieniach wszystkie polskie kopuły niezależnie od typu pełniły rolę obserwacyjną oraz stanowiska lekkiego karabinu maszynowego. Niestety, kopuła została odcięta palnikiem na wysokości stropu schronu i obecnie został z niej tylko sam korpus, bez czaszy. Była to kopuła bojowa typu 37, gazoszczelna i nosiła sygnaturę ZO 1937 N1016 96. W efekcie badań terenowych sporządzono mapę na współczesnym podkładzie [patrz: Mapa 01].

Fot. 06. Sygnatura pancerza NPS-3 w schronie 205. "...229 1940"

Fot. 07. Cecha fabryczna polskiej kopuły pancernej w schronie 206.

Fot. 08. Uszkodzona wybuchem ściana boczna schronu Fot. 09. Strop schronu 206. Po prawej stronie destrukcja schronu 206. Po prawej stronie kadru pancerny DOT-4. Widać ślady kopuły pancernej. Po lewej otwór peryskopu, ostrzału.

Włodzimiersko-Wołyński Rejon Umocniony stanowi ciekawy fragment "Linii Mołotowa". Celem przyszłych badań terenowych z całą pewnością powinno być zinventaryzowanie polskich kopuł pancernych lub ich pozostałości. Wciąż brakuje bowiem syntetycznego opracowania o wszystkich polskich kopułach wykorzystanych na "Linii Mołotowa".

Bibliografia

- М. В.Ющенко, А. Л. Крещанов (2008). "Владимир-Волынский укрепленный район" w: Крепость Россия. Вып. 3
- Jerzy Sadowski (1992). "Linia Mołotowa na Roztoczu" w: Infort nr 3/1992 (4)
- Tomasz Wesołowski (2001). ""Linia Mołotowa" Próba zdefiniowania pojęcia" w: Infort 2/2001 (19)
- Franz Aufmann. "Linia Mołotowa – umocnienia na nowej granicy państwowej ZSRR" (online) <https://hauba.pl/linia-molotowa-rejony-umocnione-na-nowej-zachodniej-granicy-panstwowej-zsrr/>